

A

1905 okt. 5

A függetlenségi sajtó a fiumei rezolúcióról²

Fiumében a horvát képviselők ajkáról olyan szó hangzott el, aminőt mi már egy fél évszázadnál hosszabb idő óta nem hallottunk, s ennek a fél évszázadnak szomorú tapasztalatai még a reményét is elvették tőlünk annak, hogy ezt a hangot valaha hallhassuk. A horvátok haráti jobbot akarnak nyújtani a magyar nemzetnek, részt akarnak venni abban a nagy és önfeláldozó küzdelemben, melyet mi az osztrák zsarnokság ellen folytatunk, s ma már belátják ők is, amit mi mindig hangoztattunk, hogy vágyaik és törvényeik ellen a magyar nemzet nem akar és nem is fog akadályokat gördíteni, ha megmutatják, hogy nem ellenségei Magyarországnak.

A horvátok mesterségesen idegenítették el tőlünk. Majdnem ezeréves közös szenvedések, közös küzdelmek és közös remények fűztek bennünket össze, s a horvátok egy szép napon széttépték ezt a köteléket, harcba szálltak ellenünk, s gyönyör volt nekik, hogy segíthettek vérbe fojtani a magyar szabadságot. De keserűen látták be, hogy a dölyfös önkény végiggázolt rajtuk is, mint rajtunk, lábbal tapodta az ő jogait, mint a mienket, s ismét igaz lett Manzoni keserű kifakadása: Una feroce forza il mondo possiede e fa chiamarsi diritto, egy vad erő birtokolja a világot, és magát ellenünk minden alkalommal, amikor Bécs hozzájuk fordult segítségért. A magyar lobogót lábbal

Az a kiegyezés, melyet 1868-ban a horvátokkal kötöttünk, csak fele útja volt a kibékülésnek; és megint a horvátok voltak azok, akik csak húzódozva fogadták el a feljükk nyújtott békejobbot. Vad gyűlölettel viseltettek minden iránt, ami magyar, s kész eszközül használtatták föl magukat ellenünk minden alkalommal, amikor Bécs hozzájuk fordult segítségért. A magyar lobogót lábbal

¹ A magyar ellenzéki koalíció, kiváltképp a függetlenségi Kossuth-párt 1905 eleji nagyarányú választási győzelme óta fokozatos közeledés jellemezte a magyar és a horvát ellenzék, valamint a magyarországi és horvátországi szerb radikálisok és a magyar ellenzék viszonyát. M indaddig azonban, míg a horvátországi horvát–szerb ellentét nem tette lehetővé a horvátországi szélesebb alapú ellenzéki akció kialakítását, az első Tisza István-kormány örökébe lépő Fejérváry-féle átmeneti („darabont”) kormány ellensúlyozni tudta ezeket a törekvéseket.

1905 őszén azonban bekövetkezett a régóta várt elvi bejelentés. A horvát képviselők 1905. okt. 3-án hozott elvi határozata, az ún. *fiumei rezolúció*, amely támogatja a magyar ellenzéki koalíció harcát Magyarország „közjogi függetlenségéért”, a népek önrendelkezési jogának elvi álláspontjára helyezkedve, hitet tesz a két nép: a horvát és a magyar egymásra utaltsága és közös harca mellett. A fiumei rezolúció fogadtatásának közölt irataiból (*A – E*) kitűnik, hogy a fiumei határozatban elfogadott elvi alappal az ellenzéki koalíció körében s bizonyos feltételek mellett szerb radikális körökben is egyetértének. Mikor azután a szerb radikális párti sajtóban rövidesen napvilágot lát a horvátországi szerbek csatlakozása az ún. *zadari* (zárjai) *határozatban* (*F*), s megjelenik az immár kiszélesülő s 1906 elejétől már magát is *horvát–szerb koalíciónak* nevező új ellenzéki tömörülés *zadari* határozatainak jegyzőkönyve (*G*), létrejön a két koalíció közötti érintkezések rövid életű időszak.

Ma már megállapítható, hogy ez az ígéretesen induló ellenzéki magyar–szerb–horvát szövetkezés azért nem vált tartóssá, mert a magyar ellenzéki koalíció vezetői még 1905-ben, a fiumei rezolúció alapján megindult tárgyalások során – a koalíció uralomra jutása esetére – megígérték a horvát kívánások teljesítését, ezt az ígéretet azonban az 1906. ápr. 6-án hivatalba lépő koalíciós kormány nem váltotta be. Sőt: a továbbiak folyamán, a magyar vasúti pragmatika bevezetésével (vasúti szolgálati nyelv kérdése), az 1905 késő őszén folytatott tárgyalások szellemével élesen szembehelyezkedett. A horvátországi vasúti szolgálati nyelv kérdése körül kialakult feszültség következtében már 1907 folyamán végleges szakítás következett be a függetlenségi koalíció kormánya (1906–1910) és a horvát–szerb koalíció képviselői között.

² A vezércikk címe: *A horvát békejobb, Egyetértés* 1905. okt. 5; 275. sz.

taposták, rongyokká tépték, s tüntető ujjongással hordozták körül azt a fekete-sárga zászlót, amelyhez semmi sem fűzte őket, mint az a dac, amit Magyarországgal szemben ki akartak mutatni. A horvát nemzeti törekvések diadalát botorul attól az Ausztriától remélték, amely egész fennállása óta börtöne volt a népeknek, s melynek egész politikája abban kulminált, hogy egyik nemzetet a másiknak segítségével gyűrje le, s aztán nyakára üljön mindegyiknek. Ott volt előttük a csehek, a lengyelek, a szlovének, az olaszok szomorú példája, akiket az osztrák kormányzati bölcsesség rabságban tartott és rabságban tart ma is, de ők mégis az osztrák járom után sóvárogtak ahelyett, hogy Magyarországgal békés egyetértésben építsék ki azt a nemzeti életüket, amelynek alapjait közös egyetértéssel raktuk le 1868-ban.

Ma azonban a Karsztok tövéből tavaszi szellő lengedez felénk, s egy új és szebb jövő reménye kél bennünk a horvát képviselők ama határozata folytán, hogy a horvát nemzeti jogoknak teljes fenntartásával csatlakoznak a magyar állásponthez, hogy közreműködésük révén így jogosan is megérdemelve, követelhessek maguknak a kivívott eredményből részüket. És nincs Magyarországon egyetlen ember sem, aki ettől meg akarná őket fosztani, vagy aki ki akarná őket játszani. Hisz mi voltunk mindig azok, akik azt hangoztattuk, hogy addig, míg a horvátok nekünk ellenségeink, míg minden eszközt felhasználnak arra, hogy ezt ki is mutassák, addig nem állhatunk mi sem más alapra, mint amit a védekezés joga elénk szab, s addig a horvát követelések nem egyebek, mint üres jelszók az utcai tömegek mozgósítására, de nem lehetnek alapjai egy becsületes horvát politikának. És mi voltunk mindig azok, akik a horvátokat figyelmeztettük arra, hogy minden jogos vágyuk, minden méltányos nemzeti aspirációik teljesítésében elme gyűnk a legvégső határig, mihelyt baráti jobbot nyújtanak felénk, s mihelyt megszűnnek Magyarország romlásán együtt dolgozni azzal az Ausztriával, amely nekünk éppolyan ellenségünk, mint nekik, mert ősi Habsburg-politika az, hogy meg kell szegni minden jogot, meg kell semmisíteni minden szabadságot, le kell igazni minden önállóságot, s el kell nyelni minden népet és minden országot. S ez az Asztarot még mindig éhezik.

Mi voltunk mindig azok, akik Dalmáciának Horvát—Szlavonországhoz való visszacsatolása mellett harcoltunk, mi voltunk mindig azok, akik azt hangoztattuk, hogy amint a német hegemonia nem jogos nálunk, nem jogos Horvátországban sem, s Horvátországnak is joga a saját nemzetiségének védelme azzal a gyűlölt némentséggel szemben, amely fitogtatja undok rabszolgaerényét, hogy hatalmát nem a jogra alapítja, hanem hízik az udvari kegy hulladékain.

Egy évvel ezelőtt Tomassich azt mondta a magyarságnak Ausztria ellen folytatott küzdelméről, hogy a magyar nemzeti törekvéseknek csak akkor volna jogosultságuk, ha azt Szent István koronájának minden országa követelné, s Bécsben tapssal fogadták ezt a beszédet, abban a hitben, hogy a horvátokat ismét kijátszhatják ellenünk, ismét csatasorba állíthatják ellenünk, s aztán ismét letiporhatják velünk együtt. Azért a fiemei határozatnak óriási jelentőségét, azt hisszük, Bécsben is meg fogják érteni. A régi fegyvertársat is magukkal szemben fogják találni a most megvívandó harcban, melyben a béke addig helyre nem állhat, míg a némentség dolyfe megalázva nincs, s a nemzeti jogok nem diadalmaskodnak a vak önkény fölött. Mert nemzeteket ma már nem lehet diadalmi szekerek elé fogni, ha azok erejüknek és jogaiknak tudatában síkra szállanak elnyomóik ellen, s ha eddig is meg voltunk győződve, hogy ebben a harcban Ausztriának végül is megalázó vereséget kell szenvednie, a fiemei határozat után kétszeresen meg vagyunk győződve.

Épp azért lelkes örömmel fogadjuk a horvátok felénk nyújtott békejobbát, s menjünk a közös küzdelembe azzal a jelszóval, amellyel egykor a lombard köztársaságok Legnanónál leverték Barbarossa Frigyeszt: *Theuthonum jugum de collo excuteamus „Ierázzuk nyakunkról a német jármot.”*